

УДК 631.1: 338.3: 635.1

**ВИЗНАЧЕННЯ ОПТИМАЛЬНИХ МІСЦЬ РОЗТАШУВАННЯ
СХОВИЩ ДЛЯ ОВОЧІВ**

Кудринецький Р. Б., Днесь В. І.

Інститут механіки та автоматики агропромислового виробництва НААН

Серед ресурсів життєзабезпечення суспільства продовольство посідає найголовніше місце. Україна є провідним виробником продовольства у світі навіть в умовах технологічного відставання галузі. Проте подальший

розвиток аграрної сфери вимагає від держави розробки й впровадження продуманої стратегії модернізації аграрного виробництва, зокрема, овочевої галузі.

Ринок овочів України є цілком самодостатнім, потреба вітчизняних споживачів у овочах забезпечується на 104,4 %; раціональна площа посіву овочів, за якої найбільш економічно доцільно їх вирощувати, становить 100-150 га залежно від виду продукції і його сортового складу; основними виробниками овочевої продукції є господарства населення, частка яких у загальному обсязі виробництва складає понад 85%; основними чинниками, які гальмують розвиток овочівництва є: низький рівень технічного забезпечення та логістики; стихійний ринок продажу овочів; мала кількість овочесховищ; не функціонують овочеві кооперативи [1, 2].

У довоєнний період основна частка, а саме 39%, виробництва овочів припадала на господарства степової зони України (рис. 1 а), а у 2023 році основний кластер виробництва овочів перемістився у зону Полісся (рис. 1 б), частка виробництва овочів зросла з 24 % до 33 % у порівнянні 2020 роком.

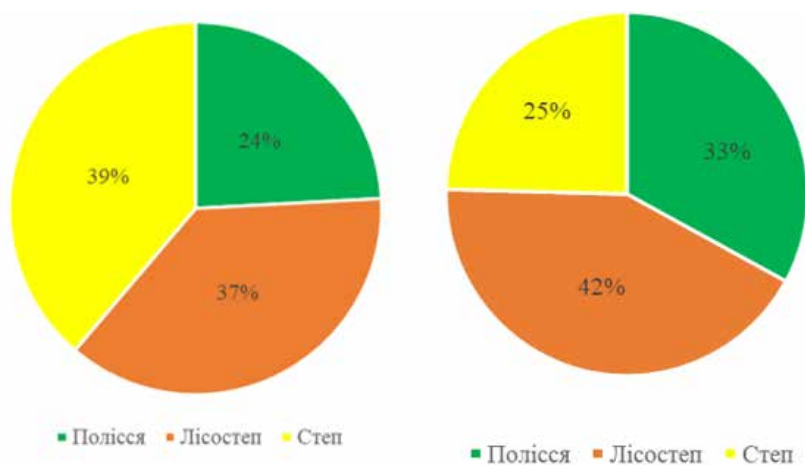

Рис. 1. Частка виробництва овочів за природно-кліматичними зонами України: а) 2020 рік; б) 2023 рік

Отже збільшення виробництва овочів спонукає товаровиробників до прийняття управлінських рішень щодо будівництва та розміщення сховища.

Під час формування мережі сховищ необхідно враховувати наступні чинники [3–6]: сховища власні чи орендовані; визначити кількість сховищ, необхідну для обслуговування ринків збуту; вибрати місце розташування мережі сховищ; вибрати форму постачання до сховища (централізоване, децентралізоване).

При цьому зберігання продукції на сховищах слід організувати таким чином, щоб мінімізувати витрати утримання сховища ($Вскл \rightarrow \min$).

Під час прийняття рішення щодо вибору кількості сховищ слід враховувати наступні чинники [3–6]: потужність матеріального потоку;

попит на ринку збуту; розмір регіону збуту; відносне розміщення постачальників та покупців; особливості комунікаційних зав'язків тощо.

Важливу роль під час прийняття рішення щодо організації зберігання продукції відіграє вибір місця розташування сховища. За таких умов дане питання є актуальним для будь-яких інших елементів логістичного ланцюгу (підприємств-виробників, посередників тощо).

Територіальне розміщення сховищ визначаються такими факторами: потужність матеріальних потоків; розмірами регіону збуту і концентрацією в ньому споживачів; розташуванням постачальників і покупців тощо.

На даний час існує велика кількість методів оптимізації розташування сховищ є, а саме: метод центрів тяжіння (центру ваги); метод пробної точки; метод перебору; метод «сітки»; методи програмування (лінійного програмування, комбінаторний метод, методи динамічного програмування та інші методи).

Під час своїх досліджень нами було використано методи вибору розташування сховищ такі як: метод центрів тяжіння, метод «сітки» і методи програмування.

Нами розглядалось завдання визначити місця розташування сховища, який би забезпечував мінімальні витрати на перевезення продукції від виробника на склад і від складу до споживача. Для прикладу нами розглянуто Київську область і наведено місця розташування сховищ для овочів борщового набору (картопля, морква, капуста, буряки столові, цибуля).

На рисунку 2 наведено динаміку виробництва овочів у Київській області за роками, з якої можна зробити висновок, що виробництво овочів із кожним роком зростає, що також спонукає до збільшення обсягів сховищ.

З графіка на рисунку 3 видно наявність надлишку виробленої продукції.

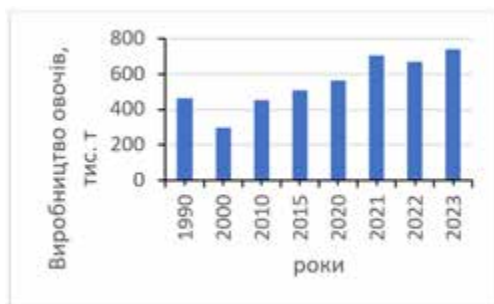

Рис. 2. Динаміка виробництва овочів за роками в Київській області [2]

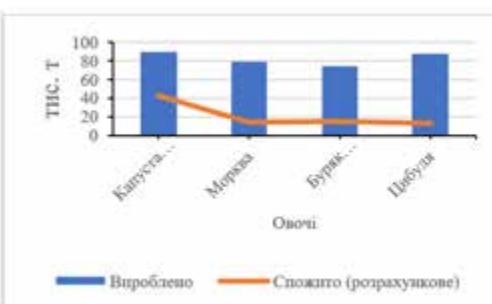

Рис. 3. Виробництво та споживання овочів борщового набору в Київській області за 2022 рік [1]

Під час визначення оптимальних місць розташування сховищ для овочів використано географічну інформаційну систему Google Earth.

Встановлено, за даними інтернет ресурсу ТРІПОЛІ-ЛЕНД, інформацію про виробників овочів «борщового набору» Київської області. Визначено, що таких виробників, різних форм власності, в межах області налічується 70, встановлені їх адреси та відмічено їх розташування в Google Earth.

Надалі здійснено кластеризацію цих господарств застосувавши спосіб агломератної кластеризації [7] за критерієм мінімальної відстані між господарствами. У результаті чого отримано три характерних кластери. Для кожного з цих кластерів, за критерієм мінімуму вантажоперевезень, визначено місця розташування сховищ (рисунок 4).

Рис. 4. Розміщення сховищ

Висновки

1. Оптимальне розташування сховищ дозволяє значно знизити загальні витрати.
2. Використання алгоритмічних підходів допомагає в автоматизації процесу вибору.

Список використаних джерел

1. Баланси та споживання основних продуктів харчування населенням України : статистичний збірник / Державна служба статистики України. URL: https://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2022/zb/07/Zb_bsph2021.pdf (дата звернення: 30.07.2024).
2. Сільське господарство України. URL: https://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2023/zb/09/S_gos_22.pdf (дата звернення: 30.07.2024).
3. Ваховська М. Ю. Особливості оптимального розміщення регіонального логістичного центра в Криму. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». 2007. № 594. С. 376–383.

4. Макаренко Н.О., Лищенко М.О. Логістика. Теоретичні основи: навч.-метод. посіб. Буринь : «Буринська районна друкарня», 2019. 144 с.

5. Мішура В.Б. Логістика : навчальний посібник. Краматорськ : ДДМА, 2015. 140 с.

6. Нікогосян Н. І., Титок В. В., Цяцько О. О. Дослідження інфраструктури та вибір місця будівництва складу: логістичний підхід. *Інвестиції: практика та досвід* № 23. 2018. С. 61–66. DOI: 10.32702/2306-6814.2018.23.61

7. Козак Л. В. Кластери як форма ринкової централізації АПК. URL: <http://naub.org.ua>. (дата звернення: 23.11.2023).

ISBN 978-617-8102-06-7

Міністерство освіти і науки України
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
Механіко-технологічний факультет
Кафедра сільськогосподарських машин
та системотехніки імені академіка П. М. Василенка

ЗБІРНИК
ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ
XXV МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
"Сучасні проблеми землеробської механіки"
(17–19 жовтня 2024 року)

*присвяченій 124-й річниці з дня народження академіка
Петра Мефодійовича Василенка, 95-й річниці з дня заснування
механіко-технологічного факультету НУБіП України*

Київ – 2024

ББК40.7

УДК 631.17+62-52-631.3

JEL CLASSIFICATION Q 01; D 24; P 42

З 38

Рекомендовано до друку збірник тез доповідей XXV Міжнародної наукової конференції "Сучасні проблеми землеробської механіки" вченою радою механіко-технологічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України від 15 жовтня 2024 року протокол № 3.

Збірник тез доповідей XXV Міжнародної наукової конференції "Сучасні проблеми землеробської механіки" (17–19 жовтня 2024 року). МОН України, Національний університет біоресурсів і природокористування України. Київ. 2024. 527 с.

ISBN 978-617-8102-06-7

В збірнику тез представлено анотований зміст доповідей науково-педагогічних працівників, наукових співробітників та аспірантів НУБіП України, провідних вітчизняних і закордонних вищих навчальних закладів та наукових установ, в яких розглядаються завершені етапи розробок з: розвитку сучасної землеробської механіки; механіко-технологічних процесів, робочих органів та машин для рослинництва; механіко-технологічних процесів, робочих органів та машин для тваринництва; смарт-технологій машиновикористання, інженерного менеджменту, технічного сервісу; транспортних технологій та логістики; історії аграрної освіти і науки; будівництва сільських територій; надійності машин для сільського, лісового і водного господарств та харчових технологій; удосконалення та нові розробки біотехнологічних процесів і технічних засобів.

Організаційний комітет:

Ткачук В.А. – д.е.н., проф., ректор Національного університету біоресурсів і природокористування України (НУБіП), голова.

Ніколаєнко С.М. – д.п.н., проф., академік НАПН, академік НААН, президент НУБіП, співголова.

Тонха О.Л. – д.с.-г.н., проф., проректорка з наукової роботи та інноваційної діяльності НУБіП, співголова.

Братішко В.В. – д.т.н., проф., декан НУБіП, співголова.

Войтюк Д.Г. – к.т.н., проф., член-кор. НААН, професор кафедри НУБіП, співголова.

Адамчук В.В. – д.т.н., проф., академік НААН, директор ІМА АПВ.

Аулін В.В. – д.т.н., проф., професор кафедри ЦНТУ.

Барановський В.М. – д.т.н., проф., ТНТУ імені Івана Пулюя.

Борак К.В. – д.т.н., проф., заступник директора ЖАТФК.

Бредихін В.В. – д.т.н., доц., декан ДБУ.

Вергунов В.А. – д.с.-г.н., д.і.н., проф., академік НААН, директор ННСГБ НААН.

Вечера О.М. – ст. викл. кафедри НУБіП, секретар оргкомітету конференції.

Гуменюк Ю.О. – к.т.н., доц., завідувач кафедри НУБіП.

Гуцол О.П. – к.т.н., доц., керівник приватного підприємства.

Зубко В.М. – д.т.н., проф., декан СНАУ.

Іванишин В.В. – д.е.н., проф., академік НААН, ректор ЗВО «ПДУ».

Іценко Т.Д. – к.п.н., проф., директор ДУ «НМЦВФПО».

Калетнік Г.М. – д.е.н., проф., академік НААН, президент ВНАУ.

Кірчук Р.В. – к.т.н., проф., декан ЛНТУ.

Кобець А.С. – д.н. з держ. упр., проф., ректор ДДАЕУ.

Ковалишин С.Й. – к.т.н., проф., декан ЛНУП.

Гуцол О.П. – к.т.н., власник і бенефіціар аграрних компаній.

Козаченко Л.П. – президент Української аграрної конфедерації.

Кравчук В.І. – д.т.н., проф., академік НААН, директор УМІ АПІ.

Кропівний В.М. – к.т.н., проф., ректор ЦНТУ.

Кульгавий В.Ф. – генеральний директор ВГО «Українська асоціація аграрних інженерів».

Кюрчев В.М. – д.т.н., проф., член-кор. НААН, радник ректора ТДАТУ імені Дмитра Моторного.

Кюрчев С.В. – д.т.н., проф., ректор ТДАТУ імені Дмитра Моторного.

Лавріненко О.Т. – к.т.н., доц. кафедри НУБіП.

Лукач В.С. – к.п.н., проф., директор ВП НУБіП «НАТІ».

Маруцак П.О. – д.т.н., проф., проректор ТНТУ імені Івана Пулюя.

Мельник В.І. – д.т.н., проф., професор кафедри ДБУ.

Мироненко В.Г. – д.т.н., проф., ІМА АПВ.

Мороз О.О. – Голова Верховної Ради України двох скликань.

Надикто В.Т. – д.т.н., проф., член-кор. НААН, професор кафедри ТДАТУ імені Дмитра Моторного.

Панцир Ю.І. – к.т.н., доц., декан ЗВО «ПДУ».

Пастухов В.І. – д.т.н., проф., професор кафедри ЦНТУ.

Пилипака С.Ф. – д.т.н., проф., завідувач кафедри НУБіП України.

Пугач А.М. – д.н. з держ. упр., проф., декан ДДАЕУ.

Пушка О.С. – к.т.н., доц., проректор УНУС.

Ребенко В.І. – к.т.н., доц., доцент кафедри НУБіП.